

KÜLDETÉSÜNK TITKAI 6.

SCHÖNSTATT SAJÁTOS ÉRTÉKEI

I.

Szemelvények a schönstatti Kentenich gyűjtemény és kiállítás anyagából

A magyar Schönstatt-családok kiadványa
1996

Kiadja a Magyar Schönstatt Családmozgalom
8272 Óbudavár, Fő u. 14.
Tel./fax: 87/479-026
info@schoenstatt.hu, www.schoenstatt.hu
Felelős kiadó: az Egyesület elnöke

Bevezetés

„A Lélek ott fúj, ahol akar.” Senki sem szabhat neki határt, nem nyerhet uralmat felette. A kereszténység tapasztalata szerint azonban Ő mégis önként odakötődik bizonyos személyekhez és helyekhez. Kentenich atya egy ilyen személy és Schönstatt egy ilyen hely. Miért választotta ki őt és Schönstattot Isten? Mert van egy „gyengéje”, és ez mi vagyunk: a gyermekei. Schönstattba érkezve szinte kitapintható ez a kegyelmi jelenlét. Mintha egy nagy kegyelmi sátor borulna fölénk. Mint gyógyító erő, átjár, belénk hatol ez az atmoszféra, és úgy érezzük, magunkra találunk.

Kentenich atya küldetését így is összefoglalhatjuk: Részesíteni szeretne minél több embert a sajátos schönstatti kegyelmekben. Ezért épültek világszerte a schönstatti szentélyek, ezért létesültek a családok schönstatti háziszentélyei. Akárhon is találkozunk a világon emberekkel, akik Schönstattot értékesnek tartják, ez mind csak azért lehetséges, mert részesültek azokban a sajátos kegyelmekben, amiket Kentenich atya kapott.

Melyek ezek az úgynevezett „sajátos schönstatti kegyelmek”?

Forduljunk Kentenich atyához ezzel a kérdéssel, mégiscsak ő ebben a legilletékesebb. Hogyan válaszol Ő erre?

„Abban látom az Istentől rendelt feladatodat, hogy nagyon sok, minél több embert az örök és végtelen Isten iránti teljes odaadásra elvezessek.”

„A beteg csontokról sem feledkezhetünk el. Itt a beteg lelkeknek meg kell gyógyulniuk...”

„Schönstattban megajándékoz bennünket a Szűzanya a gondviselésben való hit karizmájával.”

„A hősies gyermekségre kell koncentrálnunk Istennel szemben.”

„A hétköznapiok szentje a munkájában, melyet az embereken és dolgokon, ill. emberekkel és dolgokkal végez, azt a nagy és Istentől előre elrendelt eszközt látja, amely által a beljünk rejtett istenképet tökéletesen kiformázza.”

„Egészen világosan állt előttem: Az a te feladatod, hogy kimunkálj egy új embert, egy új közösséget.”

Tehát nem ígér csodákat a fizikai rendben, hanem egyszerű hitet az isteni gondviselésben, életszentséget a hétköznapiokban, eszköz-létet Isten és Mária kezében, gyermeki lelkületet Isten előtt, hogy az új közösségben egy új ember jöjjön létre.

Nem is rossz program az emberi gögtől bedugult mai világban!

1914. év október 18-án alapította Kentenich József atya a Schönstatt-mozgalmat. Az alapító szavai szerint Schönstatt önmagát egy új feltörésnek tartja az egyházban, melynek célja a világ újraformálása Krisztusban Mária segítségével. Mária hozta a világra Isten testté lett Igéjét, aki az út, az igazság és az élet; Isten akaratára kimondott igenjében lett Krisztus és minden keresztény anyja.

Az egyház előképe ő, aki kész arra, hogy a Fiút, akit Betlehemben megszült, a világnak mindenütt újra közvetítse, ahol az emberek szeretetben és bizalomban őt erre kérik.

Kentenich atya a Szűzanyát az életében mint az éghez való kapcsolatának felelősét tapasztalta meg, és életszövetséget kötött vele. Abban látta a küldetését, hogy a világnak továbbadja a Szűzanyával való szeretetszövetséget, melynek a Szentháromsággal való szeretetszövetségé kell kiérlelődnie. Ezt a küldetést szolgálja az egész Schönstatt és Kentenich atya egész élete.

A schönstatti lelkiesség négy dimenziója:

- Szeretetszövetség
- Isten eszköze
- Egyházhűség
- Új ember az új közösségben

Schönstattban minden azzal a szeretetszövetséggel kezdődött és kezdődik ma is, melyet Kentenich atya Máriával, a Megváltó anyjával, a kegyelem közvetítőjével, a segítővel és nevelővel kötött. A szeretetszövetség állt annak az útnak az elején, melynek célja a háromságos Isten szíve. Így kezdődött a Schönstatti Mozgalom, és ezt a kezdetet ma is egyénileg és közösségileg is egyaránt megismételhetjük. Kentenich atya a szeretetszövetség megvalósítására irányuló törekvést és a szeretetszövetségből fakadó életet nevezi *szövetség-vallásosságnak*.

Az eleven szövetség-vallásosságból fejlődik ki a schönstatti lelkiesség másik, kettős dimenziója:

- *az eszköz-vallásosság és*
- *a hétköznapiakban megvalósuló életszentség.*

Aki az Istennel és az égi anyjával kötött szövetségben él, az önmagát úgy tekinti, mint a saját életének és a világ megszentelésének eszközét. Aki komolyan veszi az eszköz-vallásosságot, nem a saját akaratát akarja érvényesíteni. Eltökélt szándéka, hogy amennyire csak megismerhető, Isten akaratát keresi és teszi, nemcsak vasárnap, hanem hétköznapi is. Ezt a magatartást nevezi Kentenich atya a hétköznapiakban megvalósuló életszentségnek. Erény ez, melyet könnyebb elmagyarázni, mint gyakorolni.

Ezek az eszmék, melyek a Schönstatt-mozgalom által új lendületet kaptak és újra megelevenedtek, nem újak az egyházban. Az *egyházhűség* egyrészt kifejezi Schönstatt abszolút hűségét az egyház hagyománya és tanítása iránt, és rámutat arra, hogy Schönstatt az egyházon belül az egyházért dolgozó mozgalom. Másrészt pedig jelenti azt a személyes hűséget is, amelyet az alapító és az alapítás tanúsított minden időben ennek a konkrét egyháznak és az egyház pásztorainak.

Schönstatt egy cél-intézmény. Azért jött létre, hogy megvalósítsa „*az új embert az új közösségben*”. A szövetség-vallásosságból való élet mint Istennek és Máriának az eszköze; a következetes törekvés, hogy a hétköznapiakat Mária példája nyomán alakítsa, jelenti a mai kor embere számára az életszentség útját, az új embernek az új közösségben való kifejlődését.

1. rész

A szeretetszövetség

1912-ben a palottinus rend tartományfőnöke kinevezte a 27 éves Kentenich atyát a schönstatti, palottinus missziós-gimnázium spirituálisává. Ezáltal felelős lelki vezetője lett a missziós pályára készülő tanulóknak. A helyzetet, amelybe került, Kentenich atya így jellemezte:

„1912 októbere volt. Az őszi viharok nemcsak a természetet rázták meg, hanem a tanintézményt is. Egy nyilvános engedelmesség-krízis, egy forradalom tört ki a diákok között. A spirituális ezt a körülményt egy szélesre tárt ajtóként értelmezte, amin át az igazi szabadság jelszava alatt bevezetheti az új, értelemről lelkesített és az eszményéhez kötődő embert... Két irányzat küzdött akkoriban egymással: egyik a konzervatív, másik a haladó. A konzervatív oly erősen eltúlozott és formákba merevedett volt, hogy a szélsőséges formalizmus vádjával kellett illetni. Ezzel a formalizmussal szemben Schönstatt kezdettől fogva hangsúlyozta a formák értelmes fellazítását és áttelekítését...

1912-ben a horizonton már kirajzolódott a kollektívizmus réme is. Mivel a kor hangja számunkra mindig Isten szava volt, azonnal egy felfokozott törekvéssel válaszoltunk, mely egy erőteljes, személyes, bensőséges szeretet-életre; az értelemről való, erős fellelkesültségre és az eszményhez való eltérhetetlen ragaszkodásra irányult...”

Azt a beszédet, mellyel Kentenich atya 1912-ben mint új spirituális a diákjainak bemutatkozott, ma Schönstatt alapításának előkészítő dokumentumaként tartják számon. Egy másik előadás pedig, melyet 1914. október 18-án növendékeinek tartott, mint alapító okirat vonult be Schönstatt történelmébe. Ebben az előadásban Kentenich atya az igaz vallásosságra jellemző merészséggel Máriát szövetségesükké tette a fiatalok lelkéért való küzdelemben. Ez a két dokumentum már csirájában tartalmazza Schönstatt lelkiségének minden elemét. Az alapító okiratok jelentőségéről Kentenich atya így beszél:

„Az 1914. október 18-i alapító okiratban egy mély értelmű végpontot és egy teremtő kezdőpontot találhatunk, mely a mi háromdimenziós vallásosságunk formájának történelmi fejlődésében egy gyümölcsöző gyűjtőpontot jelent. Nem áll magányosan, hanem zajlik körülötte az élet... Az előző korszakban hatékony életerők gyümölcse és hatása; de egyúttal forrása és kiváltója is a későbbiekben hatalmasan áradó életfolyamnak is...”

Ha belenézünk az alapító okiratba, azonnal meggyőződhetünk először is arról, hogy itt legnagyobb magától értetődőséggel mint az egyetlen érvényes eszményt: a szentség eszményét emeltük a pajzsra.”

(Az 1912-es és 1914-es alapítás dokumentumainak szövegeit lásd a Küldetésünk titkai 2. füzetben)

Isten szövetséget köt az emberrel

„Megeremtette tehát Isten az embert az Ő képmására; mint Isten képmását alkotta meg őt. Férfinak és nőnek teremtette.”

Így az ember: férfi és nő életcélja az Istennel való szövetség. Isten mindig újra megerősíti a készségét erre a szövetségre: Noéval, Ábrahámmal, Mózesrel.

„Járj előttem és légy tökéletes. Örök szövetséget kötök veled.”

Krisztusban mint irgalmának és szeretetének teljességében megújítja Isten a szövetségét az emberrel. Máriában, aki áldott az asszonyok között, Isten Igéje testté lett, szemmel láthatóvá vált Istennek az emberrel kötött szövetsége.

Isten az ember mellett döntött. Ma is felkínálja nekünk a szövetségét. Ő választott ki bennünket; a szava örökre érvényes:

„A neveden szólítottalak: az enyém vagy!”

Kisdedével Szűzanyánk...

„Mindent, ami vagyok, s amim van, Máriának köszönök!”

9 éves korában hozta Kentenich Józsefet az édesanyja az oberhauseni Szent Vince árvaházba. Búcsúzásakor az anya Mária szobra elé vitte fiát, leakasztotta a nyakából egyetlen értékét, az aranyláncon függő keresztet és Mária nyakába akasztotta. Ilyen nyomatékkal ajánlotta a földi anya az égi anya gondjaiba egyetlen gyermekét:

„Kisdedével Szűzanyánk
szent áldását adja ránk!”

Később Kentenich atya erre az eseményre visszaemlékezve elmondta, hogy akkor ott ő is tudatosan a Szűzanyának szentelte magát.

Egész életére rányomta a Máriával kötött szövetség a bélyegét. Az ezüstmiséjén mondta Kentenich atya:

„Minden, ami létrejött, ami általam lett, a mi kedves, Háromszor Csodálatos Schönstatti Anyánk által történt. Személyesen ő formált és alakított engem 9. életéveemtől kezdve.”

A máriás pap

Mária – Te háromszorosan csodálatos

„A vallás összekapcsolja az ember személyét Isten személyével... Ez a személyes összekötöttség nagy titok.”

Kentenich atya életútja Krisztuson át a Szentlélekben az Atyához vezet. Ezen az úton Mária kezét fogva haladt; ezen az úton akarja a követőit is vezetni. Kezdetől fogva abban látta a küldetését, hogy „hirdesse a világnak Mária titkát”:

„Mária a teljes Krisztusnak az anyja. A teljes Krisztus pedig: Krisztus-Isten, Krisztus-ember és Krisztus mint a misztikus test feje. A teljes Krisztus mindenek előtt – ahogy szent Ágoston írja – „Ő és mi együtt!” Így Mária is méltán nemcsak Istenanya és a Megváltó anyja, hanem a megváltottak anyja is...

Ebben az értelemben mondjuk róla: háromszor csodálatos.”

„Kedves, Háromszor Csodálatos Schönstatti Anya, Királynő és győztes Nagyasszony! Csinálj belőlünk olyan siralmas és szánalmas királyi gyermekeket, akik egyedülálló módon átélik, hogy ők a végtelen, irgalmas, atyai szeretet kedvencei!”

Az Úr király

A Schönstatt-mozgalom alapítása egy drámai, világtörténelmi összeomlás háttére előtt történt, amelyben a régi álláspontok teherbírása összetört; vége van a királyok korának.

„Eljött most az a pillanat, amelyben a Mindenható szikrázó haraggal leszáll az égből, hogy a felségjogait megvédje. Félelmetes fenségben mutatkozik meg a reszkető és remegő népeknek. Az ágyúk dörgéséből és villámlásából, a föld megrendüléséből zeng fel a szava, ahogy annak idején a Sínai-hegyen a felzúdult természeti erőkből:

„Én vagyok az Úr, a te Istened! Rajtam kívül ne legyen más, idegen Istened!”

Kentenich atya meg volt arról győződve, hogy „vagy ismét gyermekké lesz az évszázad, és akkor megmenekül, vagy nem és akkor elveszik”.

A spirituális programja

„Ezennel teljesen a rendelkezésekre bocsátom magamat, mindazzal együtt, ami vagyok, és amim van: a tudásomat és tudatlanságomat, a képességemet és tehetetlenségemet de mindenekelőtt a szívemet.”

1912 októberében kinevezték Kentenich atyát spirituálisnak a palottinusok schönstatti diákokthonába. Október 27-én tartotta a gimnazisták előtt az első, bemutatkozó előadását, melynek azt a címet adta: „Program”.

„...Járni a járás által tanul meg az ember, szeretni a szeretet által... Tanulni akarunk. Nemcsak Ti, hanem én is. Egymástól akarunk tanulni. Tanulni akarjuk Mária oltalma alatt magunkat erős, szabad papi jellemekké nevelni.”

Ma Schönstattban ezt az előadást „Előalapítási okiratnak” nevezik. Világos utalást tartalmaz már egy későbbi alapításra:

„Az alapszabályaitok szerint a Mária-tiszteletet közösségben kell ápolnunk. A külső már megvan: ez a pompás zászló és az érem. De a lényeg hiányzik még: a körülményeinknek megfelelő, belső szervezet. Létre akarjuk hozni ezt a szervezetet. Mi – nem én.”

Mária – anya és nevelő **A Mária-kongregáció**

„Nemde mindig így volt, hogy a Jóisten szívesen választotta ki a kicsiket a nagyokkal szemben, hogy a kicsik által vigye végbe rendkívül nagy tetteit...?”

1914. április 19-én a palottinusok schönstatti diákokthonában Kentenich atya a diákokkal együtt egy Mária-kongregációt alapított: „Ez az a zászló, melyet választottam; melyet el nem hagyok, Mária esküszöm!”

A fiatal spirituális atya célja azonban sokkal magasabban volt, mint amit a tanítványai minden lelkesedésükkel sejtettek:

„A máriásság a számunkra egy embertípust jelentett, akit létre akartunk hozni, a természet és a kegyelem harmonikus kapcsolatának a megtestesítője, egy teljes rendszer kifejezése.”

Amikor augusztusban a kitört világháború miatt sok diák bevonult katonának, a harctéri szolgálatot a hazáért és Máriáért: az édesanyjukért és nevelőjükért vállalták magukra.

A Szűzanya átköltözik **A kápolnácska**

„...Amikor Isten országáért valami egészen nagy dologról van szó, az csöndben történik...”

1914 július; hamarosan megkezdődik a nyári vakáció. A tanintézet parkjában áll egy Szent Mihálynak szentelt, öreg kápolnácska. Évek óta lomtárnak használják.

Most már a kongregációé: „Apa, anya és a gyermekek örülnek, amikor egy saját otthonba költözhetnek... Ez a kápolnácska a mi kis kongregáció-családunké, amelynek élén égi anyánk működik. Egészen a mienk. Csak a mienk. Örülünk és ezt az örömet senki által sem engedjük magunktól elvenni...”

A Schönstatt-völgyben ezt a kápolnácskát később a Schönstatt-család majd „Összentélynek” nevezi.

A liliomok

„Honnan van, hogy a csillagos égbolt oly örömmel tölt el? Érzik Önök is, azt a nagyot, amit a szűzies tavasz vagy a hó fehérsége bensőnkben ébreszt?! A Szűzanya képe sugárzik át e gyönyörúségeken. Abban, aki beletekint ebbe az eszményképbe, fel kell, hogy ébredjen a vágy a teljesség, a beteljesedés után; a vágy, hogy legyőzzük szegény, sérült természetünk minden betegségét.”

A liliomok voltak Kentenich atya kedvenc virágai. Az evangéliumban az Úr a liliomokat a szépség példajaként említi, amely Istentől származik. A liliomok szépsége tanúskodik arról, hogy a Mennyei Atya gondoskodik a teremtményeiről. A liliom mint a tisztaság szimbóluma már ősidőktől kezdve a Szűzanya Mária jelképe, akiben a természet és kegyelem olyan egységet alkot, amit Isten egykor az egész teremtés számára tervbe vett.

Az ember mint Isten teremtménye részt vesz mind a természet mind a kegyelem rendjében. Isten testet adott neki, olyan szerveket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a teremtés szépségét felfogja, hogy Isten szeretetét felismerje és viszonzza. Ezért az ember elszámolással tartozik Istennek a testéért és a teremtésért, amelyet a testével érzékel, és amelyben a testével részt vesz. A liliomokat szemlélve, az illatukat érzékelve, megtapasztaljuk Istennek a teremtményei iránti szeretetét és az Atya gondoskodását minden alkotásáról.

A liliomokra tekintve Máriára, a Szeplőtelenre gondolunk, az ember Isten által elgondolt modelljére. Ő a saját elhatározásából igent mondott, egészen befogadta az Atyaisten szeretetét, és mint testté lett Igét nekünk továbbajándékozta. Az Atyaistennel való szeretetszövetség sugárzó és felülmúlhatatlan példája ő, amelyre mi is meghívást kaptunk. Isten nem kényszerít senkit. De ha az ember élni akar, élhet – szövetségben Istennel és harmóniában az egész teremtéssel.

Az alapítólevél

1914. október 18-án délután Kentenich atya egy előadást tartott a kongregáció kis kápolnájában, „olyan fiataloknak, akik kifejezetten a serdülőkorban voltak”. Ebben a beszédében egy javaslatot terjesztett elő a Szűzanyának és a kongreganistáknak. A javaslat merészsége abban állt, hogy egészen komolyan és egészen konkrétan gondolta:

„Nem lenne-e lehetséges, hogy a mi kis kongregációs kápolnánk egyúttal a Tábor hegyünk is lenne, amelyen Mária dicsősége megnyilvánul? Nem vihetnénk ennél nagyobb apostoli tettet végbe, értékesebb örökséget az utódainkra nem hagyhatnánk annál, mint ha úrnőnkét és közbenjárónkat arra indítjuk, hogy különös módon állítsa fel itt a trónját, ossza ki értékeit és hassa a kegyelem csodáit...”

A hit, remény és szeretet vakmerőségében Kentenich atya elővételezi a Szűzanya beleegyezését:

„Úgy tűnik nekem, mintha Kedves Asszonyunk ebben a pillanatban itt az öreg Szent Mihály kápolnában így szólna hozzánk: Ne csináljatok gondot a kívánságtok teljesüléséből. Én is szeretem azokat, akik szeretnek engem.”

Ezt az előadást ma Schönstattban alapítólevélként tartják számon.

Az alapítólevél szelleme

A szeretetszövetség

A Megváltó anyjával, a Mennyei Atyával csak szeretetben, szeretetből és szeretet által lehet szövetséget kötni. Mi a szeretet? A szeretet lét és tevékenység.

„Az alapítólevél szelleme egy teljes szeretetszövetség a Háromszor Csodálatos Schönstatti Anyával... Szűzanya a kulcsszerepével és befolyásával, hatékonyságával együtt szövetségben összekötötte magát személyesen velünk, magát Schönstatt-tal és minket Schönstatt-tal.”

„Végbemegy pedig az is, igen, ez szükségszerűnek látszik, hogy ez a szeretetszövetség kiérlelődik a Mennyei Atyával való szeretetszövetséggé.”

Isten szövetségre szóló felhívását Kentenich atya komolyan vette és elfogadta. Az 1914. október 18-án kötött szeretetszövetségben Kentenich atya „egy új kegyelem- és élet-forrást látott, mely szeretné a világot és az egyházat átjárni és megváltoztatni.”

A szeretetszövetség

a szövetség élete

Egy szövetség azáltal válik értékessé, hogy az életben megtartják:

„A Szűzanyával való szeretetszövetség a számunkra nem más, mint a Krisztussal és a Szentháromsággal való szövetségnek egy mélyreható megújítása, megszilárdítása és biztosítása...”

Ami a fa számára a gyökér, ami a ház számára az alap, azt jelenti a családnak ez a különös szeretetszövetség. Ott áll a kezdetnél, ott áll a középpontjában és ott van a végső céljában...

A szövetség-gondolat oly mélyen belegyökerezett a tudatunkba és életérzésünkbe, hogy habozás nélkül azt mondhatjuk, hogy ez a mi alap-formánk, alap-értelmünk, alap-erősségünk és alap-normánk... A szeretetszövetségre ráépíthetjük az egész életünket.”

A szeretetszövetség a kegyelmek anyja

„Az isteni küldetés alapján a Szűzanya kimondott feladata: kegyelmet közvetíteni!”

Ha az anya a fiától csodát kér, a fiú megteszi a csodát. Ez a kánai menyegző üzenete a számunkra. Kezdetől fogva az alapító és társai „gazdag ajándékokra és kegyelmekre” számítanak a Szűzanyától, aki a kis kápolnába letelepedett. – Nemcsak a saját élet megszentelésére szóló kegyelmekre, hanem az apostoli küldetéshez is.

Schönstatt, mint az egyház és az egyházban, „...segíteni akar megváltani a világot nemcsak a földi bajoktól, hanem a bűntől és az Istentől való eltávolodástól is”. Segíteni akar a világ megújításában, amennyiben a kereszténység alapelveiből kiindulva új megoldásokat keres „a személyiség és közösség-, a személyiség és gazdaság-, a személyiség és technika-, a személyiség és szociális felemelkedés problémáira a Háromszor Csodálatos Anya iskolájában és vezetésével”.

A kegyelmi tőke

A szeretetszövetség egy kölcsönös szövetség. „Semmit Nélküled – semmit nélkülünk” – ez a fiatal mozgalom jelmondata.

„Mit ajándékozunk mi a Szűzanyának? Teli kezekkel jövünk: a gazdasági tehetetlenséggel, a fizikai tehetetlenséggel, sőt a szellemi tehetetlenséggel is. A bennünk levő teljes bensőséggel felajánljuk a kedves Szűzanyának ezt a tehetetlenséget.”

De a gyermekeinek minden tehetetlensége mellett az égi anya derekas igyekezetet is elvár. Ezért a kongreganisták Máriának ajándékozzák „jó dolgaikat, amelyeknek az érdemét alázatosan és lovagiasan a rendelkezésére bocsátják...”Az imáikat és az áldozataikat, igen az életüket ajánlották fel a kongreganisták a Szűzanyának, mint „hozzájárulást a kegyelmi tőkéhez” az emberek és a világ megújítására.

Kentenich atya szerint: „A kegyelmet ki kell könyörögni és áldozatokkal kiesdekelni.”

Ne veszélyeztessétek az életet...

Nem könnyebb a halál a háborúban. A kisebbek és a nagyobbak kongregációja (Congregatio minor és Congregatio major) után létrejön a Congregatio militaris, mely a háborúban harcolókat egyesíti. Belépnek nem schönstatti diákok is. A srapszelek füttykoncertje közepette egyesekben a szeretetszövetség új jelentést nyer.

Kentenich atya újságot alapít. A címe: „Mater Ter Admirabilis”, a Háromszor Csodálatos Anya üzenete a tábori szürkébe öltözött fiaihoz.

Az újságszerkesztés, a kongreganistáknak írt sok-sok levél és az otthonmaradottak gondjai Kentenich atya teljes erejét követelik, sőt még többet is annál. Mindenkinek mindene akar lenni:

„Közben úgy tűnik, hogy a jó Isten és égi anyám bizonyos módon az eszközéül választott, amibe valósággal megrendült gyenge természetem. Nem örültség a tervek mellett így kitartani? És mégis: Ha a jó Isten és égi anyánk téged akarnak felhasználni – Itt vagyok, Uram, küldj engem, ahová akarsz!”

Kentenich atya levele egyik kongreganista tanítványához

N.c.p.p.
b.V.M.*

Dernbach, 1915. július 22.

Kedves fiatal Barátom!

Sajnos az egészségi állapotom csak annyit engedélyez, hogy néhány sorban válaszoljak az Ön levelére.

Örülök, hogy hű maradt az alapelveihez és segít a kegyelmi tőkénk gyarapításában. Nemde az otthoni szörnyű körülmények jókor jött alkalmat adnak az apostolkodásra? Kár, hogy pillanatnyilag nincs erőm arra, hogy elmeséljem, hogy más kongreganisták hogyan tevékenykedtek már ebben az irányban.

Egy gyász hír! Heinrich elesett. Már két kongreganista van égi anyánknál. Ugye, imádkozik egy kicsit az 1. kongreganista társunkért és dolgozik valami csekélységet érte a saját önmezszentelésén!

-- Továbbá ha szólna a háromszor csodálatos anyánknak, hogy támogassa meg egy kicsit az egészségemet, hát nem haragudnék meg érte.

Baráti üdvözlés a szüleinek.

Szívélyes kongreganista üdvözlettel és papi áldással őszinte szeretetben

J. Kentenich

Apostoli Szövetség – Apostoli Liga A világ meghódítása

„A következő nemzedéket valószínűleg holnap vagy holnapután elemi erő fogja előrelökni a nagy, felettébb csalogató és mégis nehezen elérhető eszmény felé:

Megmenteni a Nyugat üdvtörténeti küldetését.”

Véget ért az első világháború. A kongreganisták élet-áldozatát elfogadták mint a mű felépítéséért hozott áldozatot. A háromszor csodálatos anya kegyelmi tőkéje kamatot fizet. A háborúból hazatértek a Congregatio militarisból megalapítják az Apostoli Szövetséget és az Apostoli Ligát.

Kentenich atya ezt írja az Apostoli Szövetség vezetőinek:

„A korunknak mindenekelőtt új szentekre van szüksége, nagy, meggyőző, magával ragadó szentekre. Vagy legalábbis új emberekre, egész emberekre, új keresztényekre, igaz, bensőséges, tökéletes keresztényekre.”

Az apostoli Mozgalom célkitűzése:

A világ megújítása Krisztusban Máriával.
A hozzávezető út a szeretetszövetség.

Biankó felhatalmazás

„A vallásosságunk célja a biankó felhatalmazás, vagyis az isteni akarattal való azonosulás.”

Mária az igenjét feltétel nélkül mondja Istennek; Jézus egészen a keresztig teljesíti az Atya akaratát.

Aki Máriával és a Szentháromsággal szeretetszövetséget köt, komolyan veszi e szeretet hasonlónak alakító erejét. Korunk nyelvén Kentenich atya ezt a komolyságot nevezte „biankó felhatalmazásnak”.

* Nos cum prole pia benedicat Virgo Maria (Kisdedével Szűzanyánk szent áldását adja ránk.)

„Az üzleti világ nyelvén a biankó felhatalmazás ezt jelenti: Van egy üres lap. Az üres papírt aláírom. Ezzel kifejezem azt a készségemet, hogy megteszem mindazt, amit Isten az életem üres lapjára ír. Teljes függőségben akarok élni Istennel és Máriával.”

A biankó felhatalmazás nem más, mint élő szeretetszövetség. Kentenich atya célul tűzi ki a biankó felhatalmazást saját maga és követői számára.

Igen, Atya, igen!
Mindig a Te akaratod történjen!
Mindegy, hogy mi ér
öröm, fájdalom vagy szenvedés.
Mors sola! Mphc*

* A „Mors sola...” (Csak a halál...) – jelmondat története

(Teljes alakja: „Csak a halál választhat el minket.”)

Először úgy módosították a schönstattiak, hogy „A halál sem választhat el minket.”

Majd még tovább fokozva: „Csak a halál (ti. az önzésé) egyesíthet minket.”

„Mphc” – jelentése: „Mater perfectam habebit curam”

(Az anya tökéletesen gondoskodni fog mindenről)

Eredeti formájában: Az anya gondoskodni fog mindenről – Palotti Szent Vincétől származik, aki így szokta búcsúztatni az útnak induló misszionáriusait. Kentenich atya átvette és továbbfejlesztette a mondását.

A korona-jelkép Salve Regina

Mária királynő.

„Az anya-királynő gondolat átjárja az egyház egész hagyományát az első századoktól kezdve...
Salve Regina – Üdvözlégység Királynő, irgalmasság Anyja.”

Minden szeretet koronát ajándékoz. Schönstattban is megkoronázzák a Szűzanyát, nemcsak egyszer, hanem mindig újra. Mít számít azonban az emberek koronája és címe az Istenanyának, a Csillagkoronás Asszonynak?

Kentenich atya jobban bízik a szív bölcsességében mint a fej okosságában: „Szabad a Szűzanyát nemcsak eszményien, hanem úgy is ábrázolnunk, hogy a követőink a szívükben hordozhassák az iránta való szeretetüket. Az embert a személyre irányuló szeretet, a személyes kapcsolat ragadja meg elsősorban, nem pedig az eszmény... Legyünk hálásak, ha van még érzékünk a jelképek iránt.”

Azért koronázzuk meg Máriát, mert ő királynő – a mi királynőnk.

Kentenich atya imája az első világháború alatt:

„Háromszor Csodálatos Anya!
Taníts engem, a Te lovagodat
a gonosz hatalmak ellen küzdeni,
s lovagi szolgálatodat terjeszteni:
hogy a világ Általad megújuljon,
és Fiadnak tömjénnel hódoljon.

Anya az égi gyermekkel,
szállj alá országunkba,
hogy a Te nyomodban járva
tartós, jó békére találjon.
Anya s gyermek szeretetében
hazánk meggyógyulhasson.”

Kentenich atya levele

Schönstatt, 1917. II. 10.
N.c.P.p.
b.V.M.

Kedves fiatal Barátom!

Tudod, hogy minek örültem a legjobban a küldeményedben? A kis láthatatlan cédulának. Minden elismerés az akaraterődnek. Háromszor Csodálatos Anyánk kétségtelenül magasan be fogja ezt Neked számítani. Különösen is későbbre, ha majd nehezebb helyzetekbe jutsz. Téged is kínozt tehát a kiszáradás. Jó, hogy a helyes ellenszert alkalmazod: Lelki szentáldozás és lelki olvasmányok. Egy másik eszköz: Töltsd a szabadságodat Schönstattban a Háromszor Csodálatos Anyánál. Mikor várhatlak? Addig képvisellek a helyeden a kis kápolnában az MTA-előtt. – Ha a plébánosod R. nem ajánl be Téged egy karlsruhei lelkiatyához, akkor kezdj önállóan keresni valakit! Próbálkozással tanul az ember. Ha majd kikerülsz az újonctáborból, több szabad időd lesz. – A hagenauiak most kezdik megszervezni magukat. Dedek Magdeburgban van. Valószínűleg az a legrosszabb. Mégis bátran kitart. – Szeretnél-e Te is szervezett kapcsolatokat? Nem szeretnél először a korábbi vezetőddel Weberrel kapcsolatba lépni? A címe: Alf. Weber, muskétás, Landwehr-Feldlaz 23, 192 Inft. Div. Megfigyelőállomás.

Érdekelni fog továbbá, hogy tegnap Will k.v. lett (utazó csapatnál). Hétfőn haza utazik. Talán a 99-esek is hamarosan sorra kerülnek.

Vidám viszontlátást!

Igazán szívből jövő kongreganista üdvözlettel és papi áldással őszinte szeretetben

Kentenich J.

Ui. Wilwers francia fogságban van!

Mária, a Háromszor Csodálatos Királynő

Amikor a nemzetiszocialista diktatúra Máriától és Krisztus királytól elvitatta a koronát, akkor kezdődött Schönstattban Mária megkoronázása.

„...kimenekülni a mai kor romhalmazából, számunkra annyit jelent: Koronázd meg a Szűzanyát!” Ha Máriát mint királynőt az egész világ elismeri, akkor „élet, eredeti új élet költözik Európa tetemébe, az egész világba, a felbomlasztott és szétzilált társadalmi rendbe”.

Az élete során Kentenich atya szívesen és gyakran ajándékozott koronát a Szűzanyának. 1939. december 10-én ünnepélyesen megkoronázták a kegyképet az eredeti schönstatti kápolnában.

A Szűzanya megkoronázása Schönstattban nemcsak egy szimbolikus-idealista esemény, hanem konkrét és gyakorlati jelentést is hordoz. A schönstatti családban a korona anyaga, alakja és nagysága gyakran kifejezi a személyek és közösségek magatartását és célját Mária megkoronázásával kapcsolatban.

Néhány további példa a Schönstattban található koronákból:

Öt egyforma de eltérő nagyságú korona-csoport

Ezek a koronák hasonmásai annak, amellyel Kentenich atya 1939. december 10-én megkoronázta a kegyképet az eredeti schönstatti szentélyben. Ennek a koronának az utánzása kihangsúlyozza az eredeti szentélyhez és Kentenich atyához való különös kötődést.

Vadgesztenyefa virágaival díszített, keménypapír-korona

Az alapító példáját követve Schönstatt igyekszik minden szimbolikus cselekedetet szerves egészében felfogni. Így kapcsolódik össze a koronázás a kegyelmi tőkével. 1967 májusában a Mária-nővérek egy csoportja készítette Május királynőjének ezt a koronát, amelyen minden virág egy-egy áldozatot jelképez.

Korona „RTA” felirattal

(RTA = Regina Ter Admirabilis, Háromszor Csodálatos Királynő)

Ezzel a koronával koronázta meg a Mária-nővérek egy csoportja 1941-ben a Kentenich atya szobájában levő MTA-kegyképet. 1945-ben Kentenich atya odaajándékozta a koronát a münsteri egyházmegye schönstatti lányoknak. Később ezek a lányok továbbadták a koronát Németország schönstatti leányifjúságának. 1981-ben a schönstatti lányok nemzetközi szervezete ezzel a koronával koronázta meg a Szűzanyát a „Világ Ifjúságának Királynőjévé”.

Kerek korona piros kővel

A Mária-nővérek egy évfolyam-közösségének a koronája. A nagy korona középpontjában egy kicsi található. Ez az első koronázást jelenti 1949. július 29-én, amelyet megújítottak Kentenich atyával 1967. május 22-én. Ugyanez a közösség Schönstatt alapításának 60. évfordulójára ajándékozta a Szűzanyának a nagy, pirosköves koronát, amelynek a középpontjába, a szívébe helyezték első koronájukat.

13 liliomos korona

Ezt a koronát a Mária-nővérek egy évfolyama ajándékozta a Szűzanyának 1964-ben, Schönstatt alapításának 50. évfordulóján. 1965-ben kivitték Milwaukee-ba, Kentenich atyához, aki azzal a kéréssel ajánlotta fel Máriának, hogy vessen véget a száműzetésének. 1972-ben ugyanezek a nővérek egy liliom-jogart is ajándékoztak a Szűzanyának a korona mellé.

Lapos korona liliomokkal

Hagyományosan ilyen típusú koronát ajándékoznak a dolgozó nők schönstatti közösségei a Szűzanyának.

A schönstatti kegykép Mater Ter Admirabilis A Háromszor Csodálatos Anya

A schönstatti kegykép nem egy nagy műalkotás. Egy kegyképnek azonban nem is ez az értelme, célja és még kevésbé a feltétele. A schönstatti kegykép valójában csak egy nyomdai másolat. Az eredeti olajfestményt egy svájci festő, Luigi Crosio (született 1835 Alba, meghalt 1915 Turin) festette a 19. század végén ezzel a címmel: „Refugium Peccatorum” (a bűnösök menedéke). Nagyon valószínű, hogy a festő lánya, Anna szolgált Mária modelljéül. Az eredeti festmény jelenleg a Schönstatti Mária-nővérek tulajdona.

A képből mai szóhasználattal élve „versenylő” lett. A künzli testvérek zürichi művészeti kiadója 1898. október 10-én megvásárolta a sokszorosítás jogát, és különféle olcsó másolatokat adott ki, köztük színes könyvomatokat is.

1914-15-ben a schönstatti misszióiskola tanulói a spirituális atyával együtt Mária-képet kerestek a kis Szent Mihály kápolnájukba. Zavar támadt közöttük, hogy milyent válasszanak. A tantestület egyik tanára egy zsibárusnál rábukkant az említett színes könyvomatra, megvette és 1915-ben a fiatal Mária-kongregációnak ajándékozta.

A „Mater Ter Admirabilis”, a Háromszor Csodálatos Anya nevet Schönstattban kapta a kép. Ezen a néven tisztelték a Szűzanyát a XVI. században Ingolstadtban. Itt, a bajor egyetemen alapította a jezsuita Jakob Rem atya az első Mária-kongregációt.

Kentenich atya 1935-ben így beszél a képről:

„Amíg az egyszerű nép örömmel nyúl utána, addig az értelmiségünk számára gyakran a botlás köve, az elutasítás-érzést kiváltója és így a mozgalommal szemben egy krízis okozója. A kép 1915-ben a zavarodottság miatt mintegy sürgősségi megoldásként került a kápolnába. De miután a mozgalom vele nőtt fel, már nem lehet tőle elválasztani. A gondolataink ma már általában elfogadóak, sőt bizonyos lelkesedést is mutatnak. Ha a kép és a kápolna a modern ember izéséhez alkalmazkodna, akkor valószínűleg egész gyorsan elérné a mozgalmat egy bizonyos fajta naturalizmus vagy vallási esztétizmus vagy az intellektualizmus, ami pedig már a lélekharang kongását jelentené.

Így azonban személyes döntésre, a mélyben működő erők átvizsgálására készíti a műveltebb érdeklődőt, hogy a mozgalmat mint élet- és kegyelem-mozgalmat fogadja vagy utasítsa el. Jelképesen és folyamatosan a kereszt botrányát nyomja rá a kép a mozgalomra, és okot ad Isten Országára nagy törvényének kihatására: „és a kicsiket felmagasztalta”.

2. rész

Isten eszköze

Amikor Isten az ő képére és hasonlatosságára megalkotta az embert, megbízta az Éden-kert őrzésével és megművelésével. Ez volt Isten első szövetsége az emberrel. Ez a szövetség kiemelte Ádámot és Évát a Föld összes többi teremtménye közül és egyedülálló szerepet juttatott nekik a teremtővel való párbeszédben. A teremtő ezzel felelőssé is tette az embert a földi teremtésért. A Szentírás ismételten beszél az embernek mint Isten szövetséges-társának a felelősségéről: Istennel, önmagával, felebarátjával, az egész teremtéssel szembeni felelősségéről.

A bűnbeesés egy új elemet hoz az ember öntudatába: a félelmet a bosszúálló, büntető Istentől. Aztán Isten szeretetből elküldi a világba Fiát. Istennek az emberekre vonatkozó igenje Ő, aki Szűz Máriából testet vesz magára. Jézus Krisztus továbbadja nekünk az Atya megbízatását: Menjete el minden néphez és hirdessétek az Atya szeretetének örömhírét.

A keresztyények feladata tehát: Megtenni Isten akaratát, hirdetni és továbbajándékozni Isten szeretetét. Kentenich atya „eszköz-vallásosságnak” nevezi azt a magatartást, amely az Atya szeretetében való rendületlen hittel az élet minden szintjén teljesíti ezt a feladatot. Erre vonatkozóan a nagy példaképe Mária, aki feltétel nélkül odaadta magát Isten szolgálatára. Kentenich atya erőteljesen arra törekedett, hogy Schönstattban ennek az eszköz-vallásosságnak élő példája legyen. Így vált Schönstatt alapítója „egy olyan minta-eszközzé, aki önmagát teljesen föladata, hogy Isten tökéletes szolgálója lehessen...”.

Aki egészen Isten szolgálatában áll, annak minden pillanatban keresni kell és felismerni Isten rávonatkozó elvárását.

„A gondviselésbe vetett szerény hit – mondja Kentenich atya – felfedezi minden, még a legkisebb esemény mögött is az Atyaisten kezét, kívánságát és akaratát. A szerető éberségben így eltöltött idő megmutatja majd, hogy a külön vezetett egyes szálakból hogyan áll össze a titokzatos isteni terv teljes hálózata. Ez a felismerés örömmel tölti el az embert és képessé teszi, hogy a megvalósulásáért rendületlenül és vakmerően dolgozzon...”

Kentenich atya eszköznek tartotta önmagát. Az életének minden állomásán mindig újra Isten és a Szűzanya, „a mester és a mesternő” rendelkezésére bocsátotta magát. Csak az ő kezükben nyer értéket az eszköz, mert „csak az élő Isten engedheti meg magának, hogy hozzánk hasonló silány eszközöket használjon”.

Legyen meg a Te akaratod

„Apánk...”

Egy szó, mely örömet okoz.

„Nemde két verebet adnak egy drahmáért?

És mégis egy sem esik le a földre atyátok akarata nélkül.

Sőt, nektek pedig a fejeteken minden szál haj számon van tartva. Ezért hát ne féljete!”

Hittel felkutatni Isten terveit, amelyet aztán a gyermekek bizalmával elfogadunk, és megtenni annak az akaratát, aki minket, mint apa szeret – ezt jelenti a gondviselésbe vetett élő hit a keresztyény-lét gyakorlatában.

Kentenich atya egy szót idéz Szent Ignációtól: „Mi a célunk? Istent keresni, Istent megtalálni, Istent szeretni minden dologban, minden személyben, minden eseményben...”

És ha nehezünkre esik Istent megtalálni? „Ne féljete!” Isten megkeres minket. Csak annyit kell tennünk, hogy hagyjuk, hogy megtaláljon.

„Keressétek először Isten országát és az ő igazságosságát: és az összes többi megkapjátok.”

Az enyém vagy

Miért kell egyedül lenni egy gyermeknek? Miért kell nélkülöznie az apa gondoskodó erejét, az anya állandóan melegítő közelségét? Miért nincs a fiúnak egy atyai barátja, aki szívből megérti?

Egyszer később mondja Kentenich atya: „Ha nem látják mögöttem a Jóistent, akkor persze hogy nem értenek meg semmit.” Ez így igaz gyermekségének első napjától kezdve.

Az volt a célja Istennek, – így magyarázta ifjúságának magányosságát – hogy „a kor uralkodó szellemi áramlataitól a legmesszebbmenő belső érintetlenségben és függetlenségben nevelkedjem. Majdnem úgy tűnik, mintha a túlvilági hatalmak gondosan, majdnem hogy féltékenyen ügyeltek volna arra, hogy távol tartsanak a kultúra és a nevelés szokásos erőitől, hogy – szabadjon egyszer merészen kifejezni magamat – nehogy elrontsák sajátos küldetésem.”

„A neveden szólítottalak, az enyém vagy!”

Isten győz mindig

Mindazoknak, akikre az Úr küldetést bíz, megmutatja először a tehetetlenségüket. A noviciátus idején átélt nyomorúságát később így ecseteli a fiatal Kentenich atya:

„Nem volt bennem még a legkisebb nyoma sem a belső boldogságnak és elégedettségnek. Nem találtam megértésre a lelkivezetőmnél. A racionális-szkeptikus gondolataimmal szemben csak csekély természetfeletti támaszom volt. Őrületesen szellemi és testi fájdalmaim voltak.” Egyik tanára gőgösnek nevezi; az egyik tantestületi jegyzőkönyvben pedig ez áll róla: „veszélyes útra lépett”.

A „veszélyes út” azonban visszavezeti az újoncot személyiségének szétszakítottságából a Szűzanya karjaiba. Nála megnyugszik; biztonságot talál Máriában, aki a „világ mérlege”.

Sok harcban helytállt Kentenich atya fiatalságától kezdve egészen magas koráig. 80 évesen magyarázza, hogyan győz az ember: „Végül is Isten győz, Ő mindig győz. Mi csak olyan mértékben leszünk győztes társai, amennyire engedjük, hogy Isten győzzön bennünk.”

Alázat

„Csak az élő Isten engedheti meg magának, hogy hozzánk hasonló silány eszközöket használjon”. Ezért a szolgálathoz hozzátartozik a belátás, a bátorság és a bizalom:

„Gyenge az egészségem; a neveltetésem és az idegesség miatt félszeg és ügyetlen a fellépésem; jelentéktelen mind az általános mind a klasszikus tudásom. Mindent összevetve hiányoznak a legszükségesebb természetes előfeltételek, és hiányzik a megszerzésükhöz szükséges óriási mennyiségű munka, idő és alkalom...”

Ahol azonban az ember mint eszköz vesz részt a mester hatalmában, nem azáltal nyeri el értékét, méltóságát és nagyságát, mert a saját művét építi, hanem mert Istenét.

„Isten nyilvánvalóan megáldotta a mi kis kezdésünket. Ami kicsi az emberek előtt, azt választotta ki, hogy megszegyenítse azt, ami nagynak látszik.

Lehet, hogy Isten országának egy törvényéről van itt szó?!”

Az ember otthona A máriás pedagógus

„A nevelés titka: az önmagát nevelő pedagógus.”

Isten már korán megmutatta a fiatal papnak a küldetését:

„A spirituálissá való kinevezésem teljesen és egyáltalán a legkisebb részvételem nélkül történt. Így tehát ez biztosan Isten akarata.”

Lépésről lépésre építi fel Kentenich atya „Mária oltalma alatt” a schönstatti pedagógiát. Ez egy mindent átfogó szeretetben és szeretetre való nevelés; Istennel és Máriával szövetségben és szövetségre való nevelés; Isten gyermekeinek szabadságában és szabadságára való nevelés; mert „a tudás egyedül halott, megöl, és holtan hagy.”

„A nevelés értelme, hogy az ember pszichológiai őshazája: az ember egybeessen a teológiai őshazával: Istennel. Ha az én úgy beleilleszkedik Istenbe, hogy az egyik otthon a másikba nyílik, akkor talált az ember a szó igazi értelmében otthonra.

Aki otthont ad másoknak, megtalálja őket; aki pedig otthonra talál Istenben, az otthont tud adni másoknak.”

Kolb atya, palottinus tartományfőnök levele Kentenich atyához

Limburg, 1912. X. 25.

Főtisztelendő és kedves Kentenich Atya!

Amint már tudja, Önt szemelték ki spirituálisnak, és már a legközelebbi napokban el kell foglalnia új hivatalát. Kifejezetten figyelmeztetem, hogy mindenekelőtt a diákokért éljen, és hogy az instrukciókat nem kell megosztania a munkatársával, Spieler atyával. Legjobb lesz, ha neki a testvérek felé való beszámolókat és a hittant engedi át. De mégis az lenne a legjobb, ha ezt megbeszélne a főtisztelendő rektor atyával. A gyónást illetően azonban a diákoknak teljes szabadságot kell biztosítani, hogy a 3 gyónatóatya közül melyikhez mennek, és hogy melyiket akarják lelkivezetőnek választani.

Bízva remélem, hogy a lelkigyakorlatok által kiváltott igyekezetet és a buzgó Mária tiszteletet, amit a most vasárnapi ünnep biztos alapra helyezett, sikerül majd Önnek az ifjú szívekben fenntartani és mind jobban ösztönözni, hogy valóban jó és vallásos diákokká váljanak. Isten áldja meg Önt és a munkáját! Nagyon jó sikereket szívből kívánva maradok

Főtisztelendőséged mindig hűséges testvére

M. Kolb P. S. M. Prov.

Krisztus és az Antikrisztus

A nemzetiszocializmusban „az árja embernek nincs már szüksége megváltásra.”

Ezzel szemben ellenállásra kényszeríti a lelkiismeret az egyházat, az olyan mozgalmakat mint Schönstatt és az olyan embereket mint Kentenich atya:

„Ma egyedülálló módon mérkőznek és küzdenek egymással a sátáni és az isteni erők... Arról a nagy döntésről van most szó, hogy Európa pogány vagy keresztény legyen-e? Az új pogányság nemcsak vallástalan, hanem vallásellenes.”

Kentenich atya világosan szembeállítja a nemzetiszocializmus torzképével a keresztény társadalmi rend képét:

„Itt nem egy valamiféle rassz vagy kaszt, vagy emberi személyiség uralkodik... A kereszténység azáltal kereszténység, hogy a középpontjában Krisztus áll. Azért csatlakozunk Máriához, hogy Krisztus uralkodjon.

A mű, amiért bevetem az életemet, a vérembe is kerülhet.”

1939. november 17-én a Gestapo így tudósítja a birodalmi biztonsági főhivatalt a „Titkos birodalmi ügyek”-ben Schönstattról:

„A Schönstatt-mozgalom célja a régi katolikus szerzetesi eszmény lényegének a megvalósítása az eddigi szerzetesi formák nélkül. Jellemzője a szervezeti szabadság és rugalmasság valamint a mindenkori külső körülményekhez igazodó, legmesszebbmenő alkalmazkodóképesség. Ezáltal Schönstatt sohasem szervezetként, szövetségként vagy egyesületként mutatkozik, hanem a szó legeredetibb értelmében mint mozgalom, pontosabban mint egy aszketikus nevelő-mozgalom. Így a legteljesebb bevetésben akarja megvalósítani a kereszténység történelmi és dogmatikai teljesség-igényét.”

1941. szeptember 20.:

„A koblenzi rendőrség bebörtönözte Kentenich József, palottinus atyát (született: 1885. XI. 16. Gymnich, Kreis Euskirchen, lakik Vallendar), mert egy beszédjében államellenesen nyilatkozott, valamint egész magatartásával kifejezte a mostani állam ellen elutasító beállítottságát.”

A hivatalnokhoz, aki a sötétzárkába levezette, így szólt Kentenich atya: „Most végre egyszer kipihenhetem magam.”

„Adsum” – készen vagyok

„A szabad ember igazi nagysága abban áll, hogy Krisztusban és Krisztussal kiszolgáltatja magát az Atya szerető akaratának.”

Könnyebb egy ilyen szót papírra írni, mint a tanítványok szívébe. Csak az tudja hatékonyan és gyógyítóan hirdetni, aki maga is komolyan veszi.

1942. január 20-án Kentenich atya szabad döntéssel a dachau koncentrációs táborát választotta.* A börtönből ezt írja egyik munkatársának: A döntést „értsd, kérlek, a természetfölöttiek valóságába vetett hitből...” „Az ember legértékesebb kincse a szabadsága. Őszinte, izzó szeretettel azért áldozom fel ezt a szabadságot, hogy a jó Isten teljesítse forró vágyamat: minden időben bőséggel ajándékozza meg a családot az istengyermekek szabadságának szellemével.”

Kentenich atya kész: „Ha a munkámat akarod: Adsum!

Ha minden szellemi erőm lassú elvérzését akarod: Adsum!

Ha a halálokat akarod: Adsum!

1942. március 13-án átszállították Kentenich atyát Dachaubába, a koncentrációs táborba. Az 1942. január 20-án meghozott döntést a Schönstatt-család később „a történelmük tengelyének” nevezi.

Kentenich atya így nyilatkozott az 1942. január 20-i döntéséről abban a két levélben, melyeket rendtársának, Menningennek írt:

„A választ értsd, kérlek, a természetfölöttiek valóságába vetett hitből és családtagjaink sorsának összefonódottságából...”

Teljesítsétek egy kérésemet:

Gondoskodjatok arról, hogy a család komolyan vegye a Biankó felhatalmazást és az Inscriptiót – akkor szabad leszek – Mindig ugyanez a válasz van bennem... Tévednék? Tudom, hogy mi a játék tétje – a családra gondolok – a műre... De éppen emiatt hiszem, hogy így kell cselekednem. Keressétek először Isten országát... és minden egyebet megkaptok... De... az emberi módszerek. De ugye azt nem tanítottuk, hogy kötelező alkalmazni ezeket? Mindabból, amit megpróbáltatok, arra kell következtetnem, hogy abban az irányban, amerre rendesen haladni kell, nagyon sok mindent megtettetek... Ezért még egyszer kérlek: Ne tegyétek nekem túl nehézé a döntést. Ígérjétek meg, hogy dolgoztok a Biankó felhatalmazás- és az Inscriptio megvalósításán és – hiszek benne – akkor „hamarosan” megint szabad vagyok...”

Mária-kert

A Gestapónak az a célja Kentenich atya bebörtönzésével, hogy az egész Schönstattot megbénítsa. De nem számol a „természetfölöttiek valóságával”.

1941 decemberében egy fiatal Mária-nővér levelet ír a „Jézuskának”, amiben a „szent éj csodáját” kéri: hogy tegye szabaddá a Schönstatt-család atyját. A nővér neve Mariengard (Mária-kert). A levelet eljuttatták Kentenich atyához a börtönbe.

A börtönből válaszol a „Jézuska”:

„Kedves kis Mariengardom!

* Kentenich atya elutasította annak a konkrét lehetőségét, hogy ifjúkori tüdő-panaszok alapján orvosi igazolással alkalmatlannak minősítsék és így kikerülje a KZ-tábor. Urának példáját követte, „aki azon az éjszakán, amikor elárulták, szabad akaratból alávetette magát a szenvedésnek...”

Akkor teljesítem a kívánságodat, ha a szíved és az egész család szíve egy virágzó Mária-kertté lesz. Vagyis a kérésed teljesítése, a „szent éj csodája” Rajtad és a Schönstatt-gyermekeken múlik.”

Kentenich atya megérti Isten felhívását így egy ember nevéből is.

Isten a maga módján teljesíti gyermekei kérését. Kentenich atya ugyan továbbra is fogoly marad, de a levele egy erőteljes folyamatot vált ki a Schönstatt-családban, aki így, az életszentségre való elszánt törekvésben fejezi ki szolidaritását az alapítójával.

„...Ez az ember egy kiválasztott eszközöm” Schönstatt Dachauban

Az apostoli munka, amit Kentenich atya Dachauban végez, méltó minden elismerésre. Mind méretében, mind jelentőségében messze felülmúlja a tisztán emberi csodálatot, és rámutat Istenre s a Szűzanyára, aki mesterien használja és védi eszközét. Kentenich atya apostoli munkái Dachauban:

- Előadásokat és elmélkedéseket tart latinul a lengyel papoknak;
- Schönstatt-csoportokat épít fel a fogolytársak körében;
- Megalapítja a Mária-testvérek és a Schönstatt-családok új közösségeit;
- Átveszi a bebörtönzött schönstattiak lelki vezetését;
- Egy kötet verses imát ír, melyeket a háború után a „Himmelwärts” („Az ég felé”) c. kötetben jelentet meg;

- Megírja a „Schönstatt és Fatima”, „Schönstatt mint kegyhely” (Schönstatt bemutatása a német püspökségeknek), és a „Máriás eszköz-vallásosság” (kulcs a schönstatti lelkiséghez) című műveket.

- Megírja a „Hirtenspiegel” („Pásztortükör”) című kézikönyvet 5870 négysoros versszakban a Mária-nővérek vezetősége számára

- Illegális posta-összeköttetés útján továbbra is vezeti az egész Schönstattot

- Sok beszédet és lelkigyakorlatot tart;

Gyóntat

Megosztja kenyerét az éhezőkkel

Vigasztalja a kétségbeesetteket

Erősíti a bátortalanokat

Kentenich atya rendületlenül bízik Mária oltalmában és félelem nélkül átadja magát az Atya akaratának.

„Semmi kétség, hogy a végén ki lesz a győztes. Illendő és nagy megtiszteltetés, hogy ütköző-bak lehetek.”

Az igazi „dachauai” egy kimondottan naiv ember, aki az élet minden helyzetében az Atya iránt nyitottan, készségesen, boldogan és hűségesen viselkedik.

Mphc

Az „Adsum”-ima

„Üdvözítő, ha nem tartasz értékesnek és méltónak arra, hogy Téged a kedvenceidnek hirdesselek, akkor engedd Magad Anyádtól arra indítani, hogy válassz egy másik eszközt erre a célra. Akkor legalább a háttérben Neked akarok ajándékozni egészséget, erőt és életet ezért az Istenhez méltó ajándékért. Ne engedd a családot addig nehéz viharba, amíg jobban meg nem ismernek és szeretnek Téged! Anya, Te vezetted ugyan eddig a gyerekeidet az Üdvözítőhöz, de a tevékenységed folytatásához és befejezéséhez igényled a mi tudatos és mindenoldalon mélyreható együttműködésünket. Ne engedd ki a tiedet addig a nyílt tengerre, amíg ezt a munkát az eszközeid által némileg le nem zárták!

E célból a rendelkezésedre állok mindennel, ami vagyok és amim van.

Ha a munkámat akarod: Adsum!

Ha az összes lelki erőm lassú elvérzését akarod:

Adsum!

Ha a halálomat akarod: Adsum!

De gondoskodj arról, hogy mindazok, akiket nekem adtál, szeressék az Üdvözítőt és megtanuljanak Érte élni és halni.”

Kentenich atya, mint a Mária-nővérek alapítója és lelki vezetője küldte ezt a börtönben írt imát egy tanulmány kíséretében az egész nővér-családnak.

Elmélkedés egy börtönrács előtt

„A fő dolog nem a dühödő munka, a földolog a szeretet...”

A belsőleg szabad ember teljesen ráhagyatkozik Isten gondviselésére és egyesül a végtelen szeretettel.”

A börtönrács az ember tákolmánya, egy eszköz, mellyel másik embereket bezárnak, ill. kizárnak a társadalomból. Nem vasból van minden börtönrács. Milyen gyakran távol tartunk másokat a jóindulatunktól, mily gyakran kizárjuk őket, mert más a véleményük, más a nyelvük, másmilyen színű a bőriük. Mily gyakran bezárjuk magunkat az önzésünk, önfejlésünk, szeretetlenségünk börtönébe. Mily gyakran megnyirbáljuk mások szabadságát, mert a szolgátságát hasznosnak tartjuk. És mily gyakran csak egy dacos sikoly a „szabadság” után kiáltó vágyunk: Nem akarok Istennek szolgálni, nem akarom az akaratát megtenni!

Döntenie kellett annak, aki keresztényként akar élni. Ugyanis hiszi, hogy az Atya szeretete a Fiú áldozatában váltotta meg a világot. Így a keresztényeknek a „szabadság” fogalom új jelentést nyert: „Ne úgy, ahogy én akarom, hanem ahogy Te akarod!” Ezért a keresztény megtalálja a szabadságát a kudarcban és sikerben egyaránt. Szabadon cselekszik örömben és szenvedésben, szabad marad dicséret és szidás közepette, sőt még a csalódásban is. És ha Isten rács mögé küldi, akkor a szabadság is vele van a rács mögött. Így lesz a börtönrács számunkra az igazi szabadság jelképe.

Kentenich atya tanúságot tett szavával és életével a keresztények szabadságáról Isten akaratában: „A szabad ember igazi nagysága abban áll, hogy kiszolgáltatja magát Krisztusban és Krisztussal az Atya szerető akaratának...”

Hazatérés Dachauból

Az igazi szabadság

„Nem tudom az Úristennek eléggé megköszönni mindazt, amit megláttam. Ez egy nagy áldást, egy ragyogó kiképzést jelent. És köszönetet kell mondanom mindazoknak, akik a koncentrációs táborba vittek.”

1945. május 20-án, Pünkösöd vasárnapján tért haza Kentenich atya Schönstattba testileg és lelkileg szabadon és egészségesen.

„A leghőbb vágyam most, hogy csendben a Szűzanya képe elé térdeljek, egészen átadjam magam a Szentháromság szemléletének és Velük együtt csak nézni, szeretni és dicsérni mostantól kezdve mindörökké.”

Így ad hálát Kentenich atya és vele együtt a Schönstatt-család a Jóistennek és a „Lágerkirálynőnek” a „Dachau poklában” eltöltött évekért. Hálát adnak az elrejtettségért Mária köpenye alatt, az „igazi szabadság” éveikért, amikor teljesen Isten rendelkezésére álltak.

Az évekért, melyek páratlanul áldottak és termékenyek voltak.

Természet és kegyelem

„Egy nagyon nagy törvény, melyet a Jóisten beleépített az emberi természetbe: Természet és kegyelem egymásra van utalva.”

Aki átéli kicsiségét Isten előtt, megnyílik a kegyelemnek. Kentenich atya fáradhatatlanul mindig újra Máriára mutat, akiben a kegyelem teljessége létrehozza a természet teljességében az élő Isten tökéletes eszközét: az Úr szolgáló leányát.

A kegyelem nem függeszti fel a természetet, hanem beteljesíti. Emiatt mondja Kentenich atya, hogy az életszentségre való törekvést mindenkinek legjobb a saját természetének megmunkálásával kezdeni: „A természet és a kegyelem rendje kapcsolatban áll egymással, egy mély belső összefüggés van közöttük. Ahol a természet gyenge, nehezen nyit ajtót a kegyelemnek.”

Mária a kereszttel, az anyai fájdalomában tudta meg, hogy „Krisztus kegyelme = a kereszttel kegyelme. A természet beteljesedése csak a természet feláldozása útján valósulhat meg.”

Isten szól hozzánk

Isten sajátos módon beszél gyermekeihez. Csak keveseknek küld látomásokat. „De Isten akaratát mégis mindenki felismerheti a gondviselésbe vetett gyakorlati hit segítségével. Ez egy olyan kulcs, mely mindenkinek a rendelkezésére áll; egy olyan eszköz, melyet mindenki használhat.”

Kentenich atya mondja önmagáról: „Nem volt egy látomásom, egy álmom, egy különleges ihletem sem. Nekem csak a gondviselésbe vetett szerény hit maradt. „

„Át kell vizsgálnunk a hétköznapi életet, hogy észrevegyük Isten kopogtatását... Minden dolog egy betű, mely Istenről akar elmondani nekem valamit... A Szentlélek a szívek mély indítékává tette azt, amit Isten a jövőre vonatkozóan akar. Gyakorlatilag csak egyetlen szívügyünk van: minden tettünkben minél tökéletesebben megvalósítani Isten tervét.”

Krisztus megmondta nekünk Isten új nevét: „Abba – Apu.” Az Atyaisten gondoskodott Isten gyermekeinek üdvösségéről.

„A gondviselésbe vetett hit a sötétség és titokzatosság felé vezet és a vakmerőségből él..., de az Úristen sohasem hagy bennünket minden fény nélkül. A körülöttem levő minden sötétség ellenére mégis Isten kezébe esem”.

A világ megváltoztatása Gyermekség

Gyermekség – egy szó, egy erény a világtól elzárkózott és gyáva emberek számára?

Mivel azonban a Mennyek Országá ma is csak azoknak lesz osztályrésze, akik „olyanok lesznek mint a gyermekek”, „az Isten előtti hősiességre kell összpontosítanunk.”

A gyermekesség hősiességet igényel, mivel „az a lényege, hogy a természetes ismeretek minimumára és a hitbeli ismeretek viszonylag csekély fokára ráépítsük a szeretet maximumát.”

A gyermekesség leveti a büszkeséget és egészen odaadja magát az Atya kezébe. Onnan győzi le korunk betegségét: a szeretetre való képtelenséget.

„Korunkat csak az értheti meg és győzheti le, aki elsajátítja a naiv, igazi gyermekesség zsenialitását. Szintén csak ilyen ember lehet eszköz is az örök, végtelen Szeretettel kezében.”

Gyermekség – egy szó, egy erény azok számára, akik Krisztusban ki akarnak alakítani egy új embert egy új világban

Minden azon múlik, hogy egy páratlanul nagy szeretet és eszme gyermekei vagyunk.

„Azért jöttem a Földre, hogy nyilvánvalóvá tegyem az embereknek: Isten a Ti szerető atyátok.”

Eszköz-vallásosság

Kentenich atya életformának tekintette saját maga és műve számára egyaránt, hogy eszköz legyen Isten és Mária kezében. Ezt a magatartást nevezi „eszköz-vallásosságnak”.

Az eszköz-vallásosság képezi a Schönstatt-család „egész vallásosságának őseredeti formáját, a Schönstatt-család egész gondolkodásának őseredeti formáját”.

„Az Isten által küldött és felhasznált eszköz csodálatosan egybekapcsolja magában a bizalmat az önállósággal, az alázatot a derűvel. Az Istennel való állandó erőteljes kapcsolata teszi a bizalmat, a merészséget és a nemesszívűséget mesterévé. Mivel Isten szabadnak teremtette, nem fárad bele, hogy képességeit erőteljesen Isten szolgálatába állítsa. A hibák és bűnök nem kedvetlenítik el, hanem arra sürgetik, hogy újból menedéket keressen Isten karjai közt. Arra sürgetik, hogy a gyengeségre házasságra lépjen Isten erejével és kegyelmével és így felélessze újból az eszköztudatot.”

Mária, a Szentháromság tökéletes eszköze, mint ragyogó példakép Schönstatt „művezetőnöje” lett.

Inscriptio **A szenvedés aszkézise**

Kentenich atya Szent Ágostont idézi, aki így ábrázolja az embernek Istennel való kapcsolatát:

„Inscriptio cordis in cor”

(A szívnek a szívbe való beírása)

Az ember a természete szerint az öröme törekszik és nem a szenvedésre.

De mi van akkor, ha Isten tervében szenvedés áll?

A náci uralom vallásüldözése alatt „Inscriptio” névvel bontakozott ki Schönstattban egy aszketikus áramlat, amely a természetünknek a nehézségek iránti negatív alapbeállítottságát pozitívvá akarja változtatni.

„Az Inscriptio megvalósítása a hétköznapi életben történik. Nem akarunk azokhoz tartozni, akik az imáikban oly szépen beszélnek a teljes odaadásról, de akik mégis a világ összes lovát összegyűjtik, hogy életük kis kocsiját ismét visszahúzzák, ha Isten az imáinkat komolyan véve a terve szerint kezd bánni velünk.”

Az öröme nevelés

Mivel Istentől ered a keresztények öröme is, ezért nem leszünk „szomorú szentekké”, amikor Isten kezéből készségesen elfogadjuk a szenvedést.

Az ember öröm-vágya egy ős-ösztön, ezért az örömhöz való jog az ember elidegeníthetetlen joga... Aki nem öröme neveli magát és másokat, azok a természet elvadításán és megcsönkítésén dolgoznak.”

Kentenich atya szeretné az egyház örömeit szervesen összekapcsolni a szellemi és az érzelmi örömmel”. A keresztényeknek ez az öröme ugyanis így az egész embert eltölti.

Kentenich atya átadta a tanítványainak „a meggyőződését, hogy az örömeinknek egészen egyedülálló módon az isteni örömben való részvétellel kell válnia.”

Egy kereszténynek minden oka megvan az összes öröme, amire egy embernek csak oka lehet. Tudja, hogy él az Isten.

A jel

Európa népeinek a sorsát 1933-tól 1945-ig a nemzeti-szocializmus diktátorai alakították.

„A legrosszabb, amit tehetek, ha Isten akarata nélkül vagy ellen vezetem a sorsomat.”

A Hirosima felett felrobbantott új bomba villanása a „totális háború” végét és egy új korszak kezdetét jelezte.

„E világ diktátorainak hatalma alatt, teljes kiszolgáltatottságban fogunk élni. Csak az érti meg a világtörténelem értelmét, aki szereti a keresztet...”

Vétek és kegyelem

Elbukott a nemzetiszocializmus, Németországot felosztották. A német népet egyaránt terheli az anyagi gond, a győztesek bizalmatlansága, a „kollektív bűn” szégyenfolta. Soha nem volt ennyire aktuális a kor hangjaiból Isten szavát kihallani. 1946-ban mondja Kentenich atya:

„Isten irgalmasnak bizonyult hozzánk... Az elvesztett háború az igazságosság anyala... Az elvesztett háború a teljes odaadás anyala... Az elvesztett háború az apostolkodás szellemének anyala... Az elvesztett háborúnak kell világra segítenie bennünk az igazi Krisztust.

Krisztusban megoldódik az élet és a történelem minden tragédiája. Krisztusban a bűn titka átváltozik a kegyelem titkává...

A kereszttel megold minden életrejtvényt.”

Az új korszak prófétája Az élet Istene

„Isten az élet Istene.

Ahol megengedi, hogy valami megroppanjon és széttörjön, tönkremenjen és meghaljon, ott új életet akar teremteni... Így kell meghalnia, tönkremennie a vetőmagnak, aztán sok termést hoz.

Alkalmazzuk ezt a mércét a mai korra! Eláll a lélegzetünk, ha engedjük, hogy hassanak ránk a mindenfelé található szörnyűséges fizikai, erkölcsi, szellemi romok, a borzalmas pusztítások.

Transitus Domini est – az Úr átvonulásának ideje.

Nagyszerű lesz az az új világ, melynek ebből a hatalmas pusztulásból kell létrejönnie. Bizonyára csodálatos lesz az az új rend, amit a katasztrófákból és romokból akar kialakítani...”

Isten eszköze

Isten egyháza belép egy új korszakba. Ebben az egyházban és ebben a korszakban Kentenich atya a gondviselés terveinek megvalósító eszköze volt.

Isten papja:

„Meg kell magamat s követőimet győznöm, hogy

- Isten egy realitás
- Isten egy személyes valaki
- Isten egy kikerülhetetlen valóság

Kiáltó hang az új korszakban:

„Akinek közülünk ma valami mondanivalója van a világ számára, bűn terhét veszi magára, ha nem hirdeti. Kötelesek vagyunk az egyházért és a világért nyilvánosan felkínálni mindazt, amivel minket a Jóisten megajándékozott.”

Schönstatt alapítója:

„Mi magunkat mindig a legújabb korszak egyházának általános prototípusaként értelmeztük... A kereszténység folyamatosan és feltartóztatlanul elveszíti területi jellegét. Emiatt arra van szükség, hogy fokozottabban személyes és családi legyen.”

A Schönstatt-család atyja:

„Isten, mint örök, változatlan Atya is jelen van mindig. Így kell a földi apának is „mindig jelenvalónak” lennie a gyermekei számára... Az atyai gondoskodás arra indítja az apát, hogy a szívét és minden erejét a családjának adja.”

„Az Úrnak szüksége van rá” (Mk 11,3)

Az eszköz-vallásosság jelképe: a számár.

A Schönstatt-család lelkiéletében fontos szerepet játszanak a jelképek. „A jelképeket nem játékból keressük, hanem mert mozgósítják az alkotó erőt” – mondja Kentenich atya.

A szamarat csökönyösnek, butának és lustának tartják. Ez teszi oly „emberivé”. A régi időkben az egész világon fontos szerepet játszottak mint teherhordók. Hátasállatként az Urat hordozta Virágvasárnap, és így került be az evangéliumba. A legtöbb szamár a rossz híre ellenére készséges, okos, kitartó és várakozáson felül terhelhető. Ezért választotta Kentenich atya az eszköz-vallásosság jelképévé. Azt mondta: „Azt gondolom, hogy hagyományként magunkkal kellene vinnünk ezt is: Egyrésztől készségesen el akarjuk ismerni szamár-mivoltunkat, de éppen mivel szamarak vagyunk, nem szabad elfelejtenünk, hogy ennek a szamárnak a hátán a Szentháromság ül. És ha Ő ül a szamáron, akkor a szamár biztosan a célhoz ér. A szamárnak csak tudatában kell maradni, hogy ő egy szamár. Ha összetéveszti magát azzal, aki rajta ül, akkor természetesen vége a szerepének.”

KÜLDETÉSÜNK TITKAI

füzetsorozat

1. Szemelvények Kentenich atya műveiből
2. Szeretetszövetség I.
3. Szeretetszövetség II.
4. Családok háziszentélye
5. Mária
6. Schönstatt sajátos értékei I.
7. Schönstatt sajátos értékei II.
8. Engling József I.
9. Engling József II.
10. Dachau
11. A szent család
12. Szerelem, szeretet
13. A házastársi szerelem mint az életszentség útja

Tartalomjegyzék

Bevezetés	3
A schönstatti lelkiség négy dimenziója:	4
1. rész A szeretetszövetség.....	5
Isten szövetséget köt az emberrel.....	5
Kisdedével Szűzanyánk.....	6
Te háromszorosan csodálatos.....	6
Az Úr király	6
A spirituális programja	6
A Mária-kongregáció.....	7
A kápolnácska	7
A liliumok	7
Az alapítólevél	8
A szeretetszövetség	8
A szeretetszövetség a szövetség élete.....	8
A szeretetszövetség a kegyelmek anyja.....	9
A kegyelmi tőke	9
Ne veszélyeztessétek az életet.....	9
Kentenich atya levele egyik kongreganista tanítványához	10
A világ meghódítása	10
Biankó felhatalmazás.....	10
Salve Regina	11
Kentenich atya imája	11
Kentenich atya levele.....	12
Mária, a Háromszor Csodálatos Királynő.....	12
A Háromszor Csodálatos Anya	13
2. rész Isten eszköze	15
Legyen meg a Te akaratod.....	15
Az enyém vagy.....	16
Isten győz mindig	16
Alázat.....	16
A máriás pedagógus	16
Kolb atya levele Kentenich atyához	17
Krisztus és az Antikrisztus.....	17
„Adsum” – készen vagyok.....	18
Mária-kert	18
Schönstatt Dachauban.....	19
Az „Adsum”-ima	19
Elmélkedés egy börtönrács előtt	20
Az igazi szabadság	20
Természet és kegyelem.....	20
Isten szól hozzánk	21
Gyermekség	21

Eszköz-vallásosság.....	21
Inscriptio	22
Az örökre nevelés.....	22
A jel	22
Vétek és kegyelem.....	22
Az élet Istene.....	23
Isten eszköze	23
„Az Úrnak szüksége van rá” (Mk 11,3).....	23